

צ' אשבת פרשת מטות-מסעי

שבת שלום! בפרשת השבוע, מתכונן עם ישראל לעליה לארץ ישראל, אחרי ארבעים שנה במדבר, ואחרי צפיה של מאות שנים. מ'שה מתבשר על כך שבקרב, אחרי המלחמה במדן, הוא אמור ללכת לעולמו, ואף על פי כן אין הוא מהסס, אלא מזדרז ונלחם במדן.

אחר כך שומעים אנו על בני ראובן ובני גד שמענינים בנחלה בעבר הירדן, ובפרשת מסעי אנו לומדים על תכנון חלוקת הארץ לנחלות, על הקצאת ערי מקלט בארץ ישראל, וגם על הצו המיוחד שקבלו בנות צלפחד, על מנת שנחלתן תשאר כחלק מנחלת שבט מנשה.

גם אנו, נמצאים היום בע"ה בסוף תקופה של אלפים שנות גלות, וילכל הדעות על סף הגאולה, וגם לנו יש הכנות לעשות לגאולה הקרובה. חלק מההכנות הן מעשיות: ללמד הלכות, לחפש פרות אדמות, ועוד, אך ההכנה החשובה ביותר עבורנו כעת היא ההכנה הרוחנית, והיא לתקן את החטא שגרם לחרבן, על מנת שנזכה בעזרת ה' בקרוב לגאולה השלמה, ולבית המקדש השלישי של א' יחרב לעולם.

הקשה אמור על קצות האליון.

אתיק מ'ענין של תורה

"עד מות הכהן הגדול אשר משח אותו"

מותו של הכהן הגדול מזעזע את כל העם ומעוררו לתשובה, ויש להניח איפוא כי גם גואל הדם מתבונן אז בנפשו והוא כובש בקרבו את יצר הנקמה, שדוחפו לנקום באיש אשר הרג את קרובו בשוגג – כי נוכח הוא לראות שאפילו הכהן הגדול, אשר נמשח בשמן המשחה, גם הוא סופו למיתה, וכך הוא מתנחם על מות קרובו – ועל כן כבר רשאי אז הרוצח לשוב לביתו. (אברבנאל).

תפירת אפרסה לאוצאי שבת

בתפורת הבאה מסתתרים 10 מושגים מהפרשה. הבה נמצא אותם!

י	ר	ד	נ	ג	ג	ז	כ
פ	נ	ח	ס	ו	ד	י	ל
א	ט	ב	ש	א	ר	ה	ב
ק	ל	מ	כ	ס	א	ו	ב
כ	נ	ד	ר	ח	ו	ש	נ
א	ב	י	צ	מ	ב	ע	י
ל	י	נ	ד	ש	נ	ס	פ
ע	ו	ג	ר	צ	ב	א	ו
ז	ס	י	ה	א	ע	פ	נ
ר	פ	ח	ט	נ	ת	ד	ה

פירת האלכה

משנה תורה, הלכות רוצח ושמירת נפש פרק ח

א מצות עשה להפריש ערי מקלט, שנאמר "שלוש ערים, תבדיל לך" (דברים יט, ב; דברים יט, ז); ואין ערי מקלט נוהגות אלא בארץ ישראל. [ב] ושש ערים היו: שלוש הבדיל משה רבנו בעבר הירדן, ושלוש הבדיל יהושוע בארץ כנען.

ב [ג] אין אחת מערי מקלט קולטת, עד שיובדלו כולן--שנאמר "שש ערי מקלט, תהיינה לכם" (במדבר לה, ג). והודיענו משה רבנו שאין שלוש שבעבר הירדן קולטות, עד שיובדלו שלוש שבארץ כנען. ולמה הבדיל--אמר הואיל ובאה מצוה לידי, אקיימנה.

ג [ד] בימי המלך המשיח מוסיפין שלוש אחרות על אלו השש, שנאמר "ויספת לך עוד שלוש ערים, על השלוש האלה" (דברים יט, ט). והיכן מוסיפין אותן--בערי הקיני והקניזי והקדמוני, שנכרת לאברהם אבינו עליהן ברית, ועדיין לא נכבשו; ועליהן נאמר בתורה "ואם ירחיב ה' אלוהיך, את גבולך, כאשר נשבע, לאבותיך; ונתן לך את כל הארץ, אשר דיבר לתת לאבותיך. . . ויספת לך עוד שלוש ערים, על השלוש האלה" (דברים יט, ח-ט).

ד [ה] וחיובין בית דין לכוון הדרכים לערי מקלט, ולתקן אותם ולהרחיבן; ומסירין מהן כל מכשול וכל תקלה, ואין מניחין בדרך לא תל, ולא גיא ולא נהר אלא עושין עליו גשר כדי שלא לעכב את הבורח לשם: שנאמר "תכין לך, הדרך" (דברים יט, ג). ורוחב דרך ערי מקלט, אין פחות משלושים ושתיים אמות. ומקלט מקלט היה כתוב על פרשת דרכים, כדי שיכירו הרצחנים ויפנו לשם.

ה [ו] בחמישה עשר באדר בכל שנה, בית דין מוציאין שלוחים לתקן הדרכים; וכל מקום שמצאוהו שנתקלקל, מתקנים אותו. ובית דין שנתרשלו בדבר זה, מעלה עליהן הכתוב כאילו שפכו דמים.

ו [ז] וכן מושחין בין כל עיר ועיר מערי מקלט בתחילת הפרשתן, עד שיהיו משולשות בשווה--שנאמר "תכין לך, הדרך, ושילשת את גבול ארצך" (דברים יט, ג).

ז [ח] ערי מקלט--אין עושין אותן לא עיירות קטנות, ולא כרכים גדולים, אלא עיירות בינוניות. ואין מושיבין אותן אלא במקום שווקים, ובמקום המים; ואם אין שם מים, מכניסין לתוכן מים. ואין מושיבין אותן אלא במקום אכלוסין. נתמעטו אכלוסיהן, מוסיפין עליהן; נתמעטו דיוריהן, מכניסין לתוכן כוהנים לויים וישראלים. ואין פורסין בתוכן מצודות, ואין מפשילין בתוכן חבלים, כדי שלא תהיה רגל גואל הדם מצויה שם.

ח [ט] כל ערי הלויים קולטות, וכל אחת מהן עיר מקלט היא: שנאמר "ועליהם תיתנו, ארבעים ושתיים עיר. כל הערים, אשר תיתנו ללויים--ארבעים ושמונה, עיר" (במדבר לה, ז-י)--הקישן הכתוב כולן זו לזו, לקלוט. [י] ומה הפרש יש בין ערי מקלט שהובדלו למקלט, ובין שאר ערי הלויים: שערי מקלט קולטות בין לדעת בין שלא לדעת, הואיל ונכנס בהן נקלט; ושאר ערי הלויים, אין קולטות אלא לדעת. ורוצח הדר בערי מקלט, אינו נותן שכר ביתו; והדר בשאר ערי הלויים, נותן שכר לבעל הבית.

ט [יא] כל עיר הקולטת, תחומה קולט כמוה. אילן שהוא עומד בתוך תחום ערי מקלט, ונופו נוטה חוץ לתחום--משיגיע תחת הנוף, נקלט; היה עומד חוץ לתחום, ונופו נוטה לתוך התחום--משיגיע לעיקרו, נקלט. וההורגו שם, נהרג עליו. ואף על פי שהתחום קולט, אין הרוצח דר בו: שנאמר "וישב בה" (במדבר לה, כה)--"בה", ולא בתחומה.

סיפור אפרשת השבוע

מתוך מעיינה של תורה

חסידי מספרים על בעל ה"שפת אמת" זצ"ל, כי בהיותו ילד, למד פעם עם חברו כל הלילה בהתמדה, ורק לפנות בוקר שכב לישון והיה ישן עד עיצומו של יום.

נכנס אצלו סבו, בעל ה"חידושי הרי"ם" ז"ל, והטיף לו שעה ארוכה דברי תוכחה ומוסר, על אשר הוא מרבה בשינה ואינו משכים לקום וללמוד תורה.

ה"שפת אמת" ז"ל הקשיב לדברי המוסר הקשים בתשומת לב מרובה, ולא הפסיקו אפילו במילה אחת כדי להתנצל ולהצטדק.

חברו שהיה באותו מעמד השתומם מאוד, ולאחר מכן שאלהו:

"היתכן? מדוע החרשת ולא אמרת לסבך כי היית ער כל הלילה ולמדת תורה?" השיב לו בעל ה"שפת אמת" ז"ל:

"לא רציתי להפסיק את סבא באמצע דבריו, למען אשמע מפיו עוד דברי מוסר..." ובדברו נטל חומש, דיפדף בו והראה לחברו את הפסוק הבא: "ויגשו אליו ויאמרו גדרות צאן נבנה למקננו... ואנחנו נחלץ חשים"

"אם מלכתחילה", אמר, "היה בדעתם של בני גד ובני ראובן לעבור את הירדן ולהחלץ למלחמה, הרי היה להם לומר זאת מיד כשהתחיל משה להטיף להם מוסר: "האחיכם יבואו למלחמה... כה עשו אבותיכם..." ולא להמתין עד אשר יסיים את תוכחתו הגדולה (מפסוק ו' עד פסוק ט"ז), שהיתה מלאה ביטויים חריפים ביותר: "תרבות אנשים חטאים", או "כי תשובון מאחריו ושחתם לכל העם הזה?" אלא אין זאת כי אם חבל היה להם להפסיק את משה רבם, כי רצו להוסיף ולשמע ממנו דברי מוסר..."

אתיק ספר החינוך מצוה ת"ח

שנצטוו ישראל לתת לשבט לוי ערים לשבת בהן אחר שאין להם חלק בארץ, שנאמר [במדבר ל"ה, ב'], צו את בני ישראל ונתנו ללוים מנחלת אחוזתם ערים לשבת, ונאמר בסוף הפרשה [שם, ז'] כל הערים אשר נתנו ללוים ארבעים ושמונה עיר. ומאלה הערים של לויים היו מהם ערים מיוחדות להיות מקלט הרוצח, ואולם בכולן היה לו מקלט.

ובסדר שופטים במצות ערי מקלט בסימן ת"ק [מצוה תק"כ] נכתוב בעזרת השם מה בין מיוחדות לכך לאותן האחרות, והיו קולטות אותן בצדדים ידועים כמו שמפורש בכתוב, ומבואר במסכת מכות [פרק שני].

שורש מצוה זו ידוע הוא כי שבט הלוי מבחר השבטים ונכון לעבודת בית ה', ואין לו חלק עם ישראל בנחלת שדות וכרמים, אבל ערים היו צריכים להם על כל פנים לשבת הם ובניהם וטפם וכל חיתם,

ומפני גודל מעלתם וכושר פעלם וחין ערכם נבחרה ארצם לקלוט כל הורג נפש בשגגה יותר מארצות שאר השבטים, אולי תכפר עליו אדמתם המקודשת בקדושתם.

ועוד טעם אחר בדבר, כי בהיותם אנשי לבב ידועים במעלות המדות וחכמות נכבדות, ידוע לכל שלא ישטמו הרוצח שינצל אליהם ולא יגעו בו, ואף כי יהרוג אחד מאוהביהם או מגואליהם אחר אשר בפתע בלא איבה יהרגנו.

ועל השבט הזה הנבחר נאמר [דברים ל"ג, ט'] האומר לאביו ולאמו לא ראיתי, כלומר שלא יעשו דבר בעולם זולתי מדרך היושר ועל כיוון האמת, ולא יטה לבם אהבת אדם, ואפילו אהבת אב ואם ואחים ובנים שהטבע תחייב אהבתם ותכריחה, וכל שכן אהבת שאר בני אדם. ועוד כתבתי בענין עוד טענה אחרת בסדר בהר סיני מצות לא תעשה י"א בסימן שמ"ג [מצוה שמ"ב].

דיני מצוה זו קצרים, ובמצות הנסמכות אליה כגון אזהרת שדה מגרש עריהם לא ימכר שבסדר בהר סיני לאו י"א [שם] כתבתי קצת מן הדינים, וכמו כן במצות להבדיל ערי מקלט שבסדר שופטים עשה י"ב בסימן ת"ק [מצוה תק"כ] נכתוב מהן בגזרת השם, ששלשתן מענין אחד הן, ואם נפשו לדעת הפוך והפוך בהן.

ונוהגת מצוה זו בזמן שישראל שרויין על אדמתן, והיא מן המצות המוטלות על הצבור כולם ויותר על ראשי העם, ולעתיד לבא אחר ירושה וישיבה מיד נקיים מצות עשה זו במהרה בימינו אמן.

מסע העם

מסע העם
פעם מרומם
פעם מיוסר
לא נשבר.

לאורך דורות
עלויות ומורדות
תפילות ישועות
ניסים ונפלאות.

מסעות חניות
מאבקים מלחמות
ברית אלוקים
תורת חיים.

ארץ מובטחת
כחמה זורחת
מחבקת הבנים
לליבה עורגים.

כוחה של שבת - פרק שני

הרב להמן

תקציר הפרק הקודם

מר פרינס הוא בעל בית מסחר לשטיחים בהולנד. בליל שבת אחד, הגיע שליח הנסיך ההולנדי, ובקש לשלח לארמון חמשה שטיחים, לצורך הצגה חגיגית בלילה זה. מר פרינס בקש מהשליח למסור את התנצלותו, אבל אין באפשרותו למלא אחר הבקשה, כיון שבשבת איננו יכולים לעסק במסחר.

פרק שני

המשפחה עדין ישבה סביב השלחן, כאשר הופיע שליח הנסיך שנית. הוד מעלתו מבקש שתשלחו את השטיחים המבקשים. אין להשיג אותם בשום חנות אחרת. השטיחים דרושים בארמון מיד. אם לא נקבל אותם, יגרם שבוש קשה בתכנית בית הנסיך.

לרגע השתכרה דממה בחדר, ואחר כך השיב מר פרינס בבטחון: "אינני יכול אלא לחזור על מה שפכר אמרתי: שבת היום. אני מצטער עד מאוד. אין באפשרותו למלא את רצון הוד מעלתו."

מיד לאחר ברכת המזון הופיע השליח בפעם השלישית. הפעם הוא הביא אתו מכתב בכתב ידו של הנסיך.

מר פרינס בקרן

אני רואה את השטיחים

אני רואה את השטיחים

אני רואה את השטיחים

אני רואה את השטיחים

אני רואה את השטיחים